

Τῷ περιπουδάστῳ μοι φίλῳ Κυρίῳ Κῳ

Ἰωάννη Α. Ἀρσένη

Ἐκδότῃ τῆς «Ποικίλης Στοᾶς»

κ τ λ. κ τ λ.

Εἰς Ἀθήνας.

Περιπουδάστέ μοι φίλε!

Ἐν τῇ ἀναπτύξει καὶ καλλιεργείᾳ τῶν εὐγενεστέρων καὶ ἱερωτέρων φιλοῦντος ὡς ἀληθῶς φίλιας πρὸς με αἰσθημάτων σου ἤξιωσας ἵνα καὶ αὐτὸς τῆς τοσοῦτῃ πολυτίμου σελίδας τῆς περιπουδάστου παντὶ Ἑλληνι καταστάτης «Ποικίλης Στοᾶς» ποικίλῳ διὰ τοῦ ἰσχυροῦ καλέμου μου, καταλεγόμενος οὕτω ἐν τῇ εὐγενεῖ χρεῖαί τῶν λίαν εὐδοκίμων καὶ περιπουδάστων συνεργατῶν σου.

Ὅτῳ εὐγενῆς καὶ λίαν τιμῶσά με ἡ ἀξίωσις καὶ πρόσκλησις σου, τοσοῦτῳ μείζων ἢ πρὸς τὴν σὴν φιλότῃτα εὐγνωμοσύνη ἔσθην, ἔσθην δὲ καὶ ἡ πρὸς πλήρη ἱκανοποίησιν αὐτῆς ἀπορία μου, πολυλαῖς καὶ παντοδαπαῖς καὶ σχολικαῖς φροντισίαι καὶ μερίμναις συνεχομένῳ.

Ἐν τῇ συνεχοῦστῃ δὲ καὶ συγγεούτῃ με ταύτῃ ἀπορίᾳ, ἔγνων, φιλότῃτα φιλότῃτα, ὅπως γράψω βραχέα ἄττα περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κινήσεως τοῦ ἐν Ἑσθονίᾳ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν παροῦσαν ἑκατοταστηρίδα, προτιθέμενος ἵνα ἐν καιρῷ μᾶλλον εὐθέτω πλείω ἴσως δὲ καὶ κρεῖττω γράψω σοι.

Τὸ ἤδη ἐπιστελλόμενον δοκίμιον, προῖον μελέτης ἐκ τοῦ ἐγγύθεν τῶν χωρῶν τούτων, ἐν αἷς ἀπὸ δὴ καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ποιῶμαι τὰς διατριβάς μου, εἰ γε ἡ σὴ ἀγάπη κρινεῖ ἄξιον πρὸς δημοσίευσιν δημοσιευσάτω, εἰ δὲ μὴ παραπεμφάτω αὐτὸ ad Graecas Calendas.

Ἐπὶ τούτοις τὴν σὴν φιλότῃτα ὑπερήδιστα καταπαζόμενος, τῇ δὲ περιπουδάστῳ «Ποικίλῃ Στοᾷ», τὰ κράτιστα ἀπὸ μέτης καρδίας εὐχόμενος, διατελῶ μετ' ἐξαιρέτου ὑπολήψεως

φιλῶν φίλος

ὁ τοῦ ἐν Βραβίλῃ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου Διευθυντῆς

Ἐν Βραβίλῃ τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1884

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΥΣΟΧΟΙΔΗΣ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΝ ΡΩΜΑΝΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΩΝ

ροτιθέμενοι ἵνα διὰ βραχέων πάνυ σκιαγραφίαν δώμεν τῆς τε πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κινήσεως τοῦ ἐν Ῥωμανίᾳ ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν παρούσαν ἑκατονταετηρίδα, ὅπως ἀπόσκοπον καὶ περιττὸν ἐκρίναμεν ἵνα εἰς ἀπωτάτους αἰῶνας ἱστορικῶς ἀναδράμωμεν, εἰς αἰῶνας, οὓς παχυλῆς ἀγνοίας ἀδιαφανῆς πέπλος καλύπτει τὰ πολλά, εἰς τοὺς αἰῶνας τέλος ἐκείνους, καθ' οὓς τὸ πρῶτον οἱ Ἕλληνες τὴν παρίστριον ταύτην χώραν ἀπόκησαν. Διό, ἀπέχοντες ἵνα καὶ διὰ βραχέων διαλάβωμεν περὶ τε τῆς ἐθνολογικῆς καταγωγῆς καὶ τῶν διαφόρων πολιτικῶν καὶ μὲν καὶ ἐθνολογικῶν φάσεων τῶν ἐγχωρίων, οἷτινες, πολλὰς πολλῶν ἐθνῶν ὄρδᾶς ἐπιδραμοῦσας τὴν ἑαυτῶν χώραν ἰδόντες καὶ ὑπὸ ἐπακλήλους ἀπεχθεῖς ζυγοῦς τὸν ἑαυτῶν αὐχένα κλίναντες ὑπὸ τὸ ὄνομα πολλὰ «Δακορρωμάνοι» καὶ τελευταῖον ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μολδοβλάχοι», ἀνάστατοι τὰ πολλά διετέλουν, ἀρκούμεθα ἀπλῶς ἵνα μνείαν ποιησώμεθα τοῖς φίλοις ἀναγνώσταις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» ὅτι ἡ ἡδυεπὴς Ἑλλάς φωνῆ ἀκούεται τὸ πρῶτον ἐν ταῖς χώραις ταύταις κατὰ τὰς τοῦ Ἡροδότου καὶ Στράβωνος μαρτυρίας(*), ὅτε Δαρεῖος ὁ μέγας ὁ τοῦ Ὑστάσπου, διελθὼν διὰ τῆς Θράκης, τὴν μεταξὺ τοῦ ὄρους Αἴμου, Εὐξείνου Πόντου καὶ Δουνάβεως γῆν τῶν Γετῶν ἐπέδραμε, καὶ τούτους κακώσας, ἐκινήθη μετὰ πολυαριθμοῦ στρατιᾶς πρὸς τὸ ἀρκτῶν μέρος τοῦ Δουνάβεως κατὰ τῶν Δακῶν, Γετῶν καὶ λοιπῶν Σκυθῶν, ἐκδικῶν ἀνοήτως ὄσφ καὶ γελοιωδῶς τὴν πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἰσβολὴν τῶν προγόνων αὐτῶν, (δηλ. τῶν τῆς μεγάλης ταρταρίας Σκυθῶν) εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπισυμβᾶσαν ἐπὶ τῆς

(*) Ἡροδ. βιβλ. α. κεφ. 103.

βασιλείας Κυαζάρου τοῦ Α' καὶ κατεργμάσασαν ἀδιακόπως ἐπὶ εἴκοσι ὄλα ἔτη τὴν Ἄνω Ἀσίαν. Καὶ δὴ χαίρειν ἔδωντες τοὺς ἐν λόγῳ ἀπωτάτους αἰῶνας κατερχόμεθα εἰς ἐποχάς, ἦττον μεμακρυσμένας ἀφ' ἡμῶν, καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Φαναριωτῶν Ἠγεμόνων, ἀφ' ἧς τό τε Ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ὡς ζεφύριος αὔρα ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς ἐριβόλακος ταύτης χώρας ἔπνει καὶ πνεῖ.

Ἡ ἐποχὴ τῶν Φαναριωτῶν ἢ Ἑλλήνων Ἠγεμόνων, ἐποχὴ ἀνάμεστος πολιτικῶν γεγονότων, ἅτε συμπίπτουσα πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ μεγάλη καὶ κραταιὰ τῆς Ἀνατολῆς αὐτοκρατορία (ἧς ὁ μέγας Παδισάχ καὶ βασιλεὺς τῶν βασιλείων, διάδοχος δὲ καὶ ὑπάτος καλῆρης τοῦ προφήτου ἐτιμήθη τῷ τοῦ Grand signeur τίτλῳ, ὑπὸ τῆς φόβῳ καὶ τρόμφ συσχεθείσης Δύσεως), ἐν διηνεκεῖ διετέλει πολεμικῆ κινήσει, πρὸς τε τοὺς Ῥώσους, τοὺς Οὐγγρους καὶ τοὺς Αὐστριακοὺς, ἡ ἐποχὴ, λέγομεν τῶν Ἑλλήνων ἢ Φαναριωτῶν Ἠγεμόνων κλείζει ὡς ἀληθῶς τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἀναδεικνυσι τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ χωρῶν, ἐν αἷς βίος φεουδαλικὸς καὶ τυραννικὴ αὐθαιρεσία ἐκυρίευν. Οἱ Ἕλληνας Βοσβόδαι καὶ αὐθένται Βλαχίας τε καὶ Μολδαβίας (οἱ πλείους τούλάχιστον αὐτῶν) συγκεκροτημένοι κατ' ἄμφω ὡς δεῖ, διαπιστευόμενοι τὴν ὑψίστην τῶν ἐντολῶν, ἐφρόντιζον ἐκ παντὸς τρόπου ὅπως ἀναδεικνύωνται ἀληθεῖς ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες λαῶν. Ἦτε καθ' Ἑλλήνας γνῶσις καὶ σοφία, ἦτε ἐκ παίδων βασιλικωτάτη καὶ κατὰ Χριστὸν ἀγωγὴ αὐτῶν συνετέλουσαν εἰς τὴν κατ' ἄμφω εὐμαρειαὶν τῶν ὑπ' αὐτοὺς λαῶν, ὀφειλομένην εἰς ἄλλα τε καὶ δὴ εἰς τὰς σοφὰς πολιτικάς, διοικητικάς, θρησκευτικάς καὶ δικαστικάς διατάξεις, ἃς αὐτοὶ τε ἐθέσπιζον, ἢ ἀλλαχόθεν καὶ πρὸ παντὸς παρὰ τῶν Βυζαντινῶν παραλαμβάνοντες πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν χωρῶν αὐτῶν μετερρῦθμιζον. Ζηλωταὶ δὲ τῆς πατρῴας εὐσεβείας ἐνθερμοὶ, οὐδέποτε, οὐδαμῶς ἐπαύσαντο ἀναμνησκόμενοι τῆς τε ὑψηλῆς αὐτῶν κλήσεως καὶ τῆς βαρείας εὐθύνης, ἣν ἀνελάμβανον εἰς τὰ ὑπάτα τῶν πολιτικῶν ἀξιωμάτων προαγόμενοι. Ἐντεῦθεν ἐπὶ τῆς ἡγεμονείας αὐτῶν αἱ ἡγεμονίαι Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, παρ' ὄλας τὰς ἐπισκηψάσας πολιτικάς καὶ στρατιωτικάς ἐκ τοῦ βορρᾶ λαίλαπας καὶ καταιγίδας, προάγουσιν ἐς μέσον ἀνοῦσαι ἐπὶ πλούτῳ ἠθικῶ καὶ ἠθικῇ εὐμαρειαῖ. Αἱ ἐριβόλακες πεδιάδες ἐν Βλαχίᾳ καὶ αἱ ὑπὸ δασῶν συσκίων περιστεφόμεναι κορυφαὶ τῶν λεληθότως ὑψουμένων γηλόφων καὶ βουνῶν τῆς Μολδαβίας βριθουσιν ἱερῶν σκηνωμάτων, εὐαγῶν μονῶν καὶ προσκυνημάτων, ἐν οἷς πρὸς τῇ λατρείᾳ τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἐν τῇ γλώσσει ἐν ἧ ὁ ἀγαπητὸς αὐτοῦ υἱὸς τὸ «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» κατὰ τὰς φοβεράς παραγνωρίσεως, ἐκείνας στιγμαῖς τῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ μὲν τῆς διασποράς παραγνωρίσεως,

ὑπὸ δὲ τοῦ ἀληθοῦς θρησκευτικῆς διψῶντος Ἑλληνος λαοῦ ἀναγνωρί-
 σεις αὐτοῦ ὡς Σωτῆρος καὶ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, πρὸς τῇ λατρείᾳ,
 λέγομεν, τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἐν φωνῇ καὶ γλώσσῃ ἐλληνικῇ, τιμῇ
 καὶ λατρείᾳ ἐπίσης ἀνεπέμπετο καὶ ταῖς Ἑλικωνίσι Μούσαις (καθόσον
 νὰ καὶ βιβλιοθήκη ἦσαν τὰ κυριώτερα συστατικὰ τῶν ἐν λόγῳ ἀνα-
 χωρητηρίων.) Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ πολίχναι, καὶ πρὸ
 παντὸς αἱ πρωτεύουσαι Ἰάσιον καὶ Βουκουρέστιον, ἀναδείκνυνται περι-
 φανεῖς ἐστὶν παιδείας καὶ πολιτισμοῦ, ἀφ' ὧν μετῆλαμπαδεύοντο τὰ
 ἐλληνικὰ φῶτα τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ ἀμουσίαις καθημένους. Οὐχ
 ἦττον δὲ καὶ κέντρα εὐσεβείας, ἐν ἧ καὶ δι' ἧς καὶ ὁ ἀδελφὸς τῶν
 Μολδοβλάχων λαὸς ἐσώθη ἀπὸ τῆς συγχωνεύσεως αὐτοῦ μετὰ τῶν
 Ῥωμαϊκῶν φύλων, παρ' ὅλας τὰς ἐς δεῦρο καταβληθείσας καὶ ὀση-
 μέρας καταβαλλομένας ὑπερανθρώπου προσπαθείας τοῦ ἀγιωτάτου
 (sic) πατρὸς καὶ μεγάλου τῆς αἰωνίας πόλεως ποντίφικος. Οἱ πλεῖ-
 στοὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν ὄσων καὶ εὐχῶν νὰ ἔν τε Ἰασίῳ καὶ Βου-
 κουρεστίῳ, ὧν οὐκ ὀλίγοι ἔτι καὶ νῦν ἀκμαῖοι δικαζῶνται, μάρτυ-
 ρες ἀκραίφνεῖς τῆς τε εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς τῶν ἱδρυτῶν αὐτῶν, ἰδρυν-
 ται ἐπὶ τῆς τρισευδαίμονος ὡς ἀληθῶς ἐποχῆς τῶν ἐλλήνων ἡγε-
 μόνων, αἱ δὲ περισωζόμεναι ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων, τῶν στοῶν καὶ
 ἐντὸς αὐτῶν ἐλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τορῶς διαπιστοῦνται τοῖς ἀμ-
 φιβολίαν νοσοῦσιν, ὅτι ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἀπετέλει αὐτὴν τὴν
 ψυχὴν τῶν δύο ἡγεμονιῶν, ἡ δὲ ἐλληνικὴ γλῶσσα ἦν ὁ ἐπίσημος διερ-
 μηνεὺς τῶν τε πράξεων καὶ τῶν ἔργων, δι' ὧν οἱ Ἕλληνες ἡγεμόνες
 καὶ καθόλου ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ συνεβλάκοντο εἰς τὴν κατ' ἄμφω εὐ-
 δαιμονίαν τῶν ἀδελφῶν Μολδοβλάχων.

Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα τῶν ἐπὶ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰῶνας ἡγεμονευ-
 σάντων ἐν ταῖς παριστρίοις ταύταις χώραις (πλὴν μικρῶν διαλειμ-
 μάτων, καθ' ἃ ἐγγῶριοι, ὧν τινες καὶ κράτιστοι ὡς οἱ Βραγκοβάνοι
 οἱ Βασσαρβιστοὶ κλπ. τῶν ἡγεμονικῶν πηδαλίων ἰθύντορες γεγόνα-
 σιν) ἀπατελοῦσιν ὡς ἀληθῶς ἀδαμαντοποικιλτον ἡγεμονικὸν στέμμα,
 ἀπαστράπτον μαρμαρυγαῖς ἀγάπης πρὸς τὰ καλὰ καὶ κοινὰ ὀφέ-
 λιμα, ἀγάπης καὶ λατρείας πρὸς τὰς Ἑλικωνίδας Μούσας, ἀπεριο-
 ρίστου τέλος ἀφοσιώσεως καὶ ἀμμηῆτου αὐταπαρνησίας περὶ τὸ κα-
 θῆκον, περὶ τὴν πατρῶν εὐσέβειαν. Οἱ Γκιῖκι, οἱ Καντακουζηννοί,
 οἱ Καλλιμάχαι, οἱ Μυροκορδάτοι, οἱ Ῥωσσεῖται, οἱ Ὑψηλάνται, οἱ
 οἱ Καρατζῆς, οἱ Σουῦσοι, οἱ Μυρογένεῖς, οἱ Μουροῦζαι, οἱ Χαν-
 τζηρεῖς κλπ, τυγχάνουσι στενῶς συνδεδεμένοι μετὰ τῆς ἱστορίας τοῦ
 πολιτισμοῦ τῶν χωρῶν τούτων, ἀπεριόριστον πολιτικὴν σύνεσιν καὶ
 διοικητικὴν δεξιότητα ἐπιδειχόμενοι, καὶ δὴ ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς προ-
 βληματικὴ ἀπέβαινε καὶ αὐτὴ ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν, διατελούντων ὑπὸ
 τὴν αὐθαίρετον ἐπίβλεψιν καὶ τὰ νεύματα ἀνωτάτων ἀρχόντων, ὧν

αἱ τε βουλαὶ καὶ ἀποφάσεις, βίαιαι τὰ πολλά, κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην ἐκ τοῦ παραχρῆμα καὶ δὴ ἄνευ προδιαγεγραμμένου προγράμματος ἐπραγματοῦντο. (Περὶ τῶν πολυδύνων βασιάνων καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου τῶν πλείστων Φαναριωτῶν ἡγεμόνων ὁ βουλό-μενος ἀναγνώτω τὴν *Histoire des événements de la Grece par M. G. D. Raffanel temoigne oculaire. Paris 1822* paes. 10.)

Ἀληθῶς οἱ μνήμης ἀλήστου οὔτοι ἡγεμόνες διεκρίθησαν οὐ μόνον ἐπὶ πολιτικῇ συνέσει καὶ διοικητικαῖς ἀρεταῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἐκτάκτῳ παιδείᾳ καὶ παντεπιστημοσύνη τιμῶσῃ τὰ μάλιστα αὐτούς. Ἀπτόητοι δὲ πρὸς τὰς ἐκ τοῦ βορρᾶ ἐπαλλήλους λαίλαπας καὶ κατα-γίδας, καρτερικοὶ κατὰ τὰς θεομηνίας, ἀνεδείχθησαν, πρὸς τοῖς ἄλ-λοις, ἰδρυταὶ καὶ συντηρηταὶ βασιλικωτάταις ὄντως δαπάναις καὶ δωρεαῖς τῶν περιωύμων ἐν Ἰασίῳ καὶ Βουκουρεστίῳ Σχολῶν, ἐν αἷς ἐδίδαξαν οἱ Θεοτόκαι, οἱ Κούμαι, οἱ Βαρδαλάχοι, οἱ Φωτιάδαι, οἱ Δοῦκαι, οἱ Γεννάδιοι, οἱ Κλονάροι, οἱ στύλοι οὔτοι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, αἱ καλλικέλαδοι τῆς ἐλληνικῆς σοφίας καὶ χριστιανικῆς γνώσεως ἀηθόνες, οἱ διδάσκαλοι τοῦ Γένους, οἱ λόγοις ἐξόχοις καὶ ἔργοις δια-πρεπέσι διδάξαντες, διδάσκοντες καὶ εἰς αἰῶνας διδάζοντες τὴν πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα ἀγάπην· οἱ ζῶντες μὲν, γενεᾶν ὄλην μορ-φώσαντες καὶ καταρτίσαντες εἰς προμάχους τῆς ἐλευθερίας, εἰς ἐκτε-λεστὰς τῶν ἐθνικῶν ὄνειρων, εἰς Ἱερολοχίτας, ἥδη δέ, ἐν οὐρανοῖς ἐπα-ναπαύομενοι διὰ τῶν πυρφόρων ὡς ἀληθῶς ἐν τοῖς σωζομένοις ἔργοις τῶν προλόγων ἀναστατοῦντες τοὺς ὑπὸ τὴν πνιγηρὰν ἀτμόσφαιραν τῆς νάρκης καὶ περὶ τὰ πάντα ἀδιαφορίας καὶ ψυχρότητος ἐξαμ-βλυνομένους καὶ ἀπομαραινομένους νέους παῖδας ἐλλήνων.

Ἴνα κατανοήσῃ τις καλῶς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κίνησιν τοῦ ἐν Ῥωμανίᾳ ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῶν ἐλλήνων ἡγεμόνων καὶ τὴν ἐπιρροὴν καὶ ἐπίδρασιν τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἐγγυρίου στοιχείου, ἀρκεῖ ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἀπανταχοῦ τῶν ἐν λόγῳ Ἠγεμο-νιῶν, πρὸ παντὸς δὲ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κωμοπόλεσιν, ἡ ἐλλη-νικὴ γλῶσσα ἐθεωρεῖτο ὡς γλῶσσα ἐθνικὴ, ὡς γλῶσσα τοῦ πολιτι-σμοῦ. Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ἡγεμονικοῖς μεγάροις ἢ περὶ τὰ ἐλληνικὰ γράμματα σπουδὴ ὑπὸ τε τῶν ἡγεμόνων καὶ ἡγεμονίδων ἐθεωρεῖτο τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἐθεωρεῖτο σοιχείον ὑπάρξεως. Δεῖγμα τῆς θερμῆς τῶν Ἑλικωνίδων Μουσῶν λατρείας ὑπὸ τῶν εὐκλεῶν ἐκείνων, παρατιθέμεθα μέρος προλόγου, ὃν προτάσσει ἰδίου πολιτικοῦ κώδικος ὁ μετὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥώσων (ἀπὸ τοῦ 1806—1812), ὅτε αἰθίς αἱ δύο αὐ-ται χώραι ἀπεδόθησαν τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, Βοεβόδας αὐθέντης καὶ ἡγε-μῶν πάσης Μολδαβίας ἐγκραθιδρυθεὶς Σκαρλάτος Καλλιμάχης, υἱὸς Ἀλεξάνδρου Βοεβόδα Καλλιμάχη, ὁ κατὰ τὴν μαρτυρίαν συγχρόνου βιογράφου θεοφιλῆς καὶ ἐνάρετος, ὁ πρῶτος καὶ ἰλαρώτατος, ὁ φύσει

εὐσπλαγγνος καὶ φιλόανθρωπος, ὁ σεμνοπρεπέστατος καὶ σεμνόβιος, ὁ ἔμπλευς πολλῶν ἀρετῶν καὶ ἀπείροις προτερήμασι, φυσικοῖς τε καὶ ἐπικτήτοις, κεκοσμημένος, ὁ τῆς πατρικῆς ἀγαθότητος καὶ εὐσεβείας υἱὸς ἀπαράλλακτος καὶ πάντων τῶν καλῶν μιμητῆς ἕνθερμος.

Ἰδοὺ τὸ ἐν λόγῳ μέρος τοῦ προλόγου, ὅπερ πιστῶς ἐκ τοῦ μετὰ χειρὸς ἡμῶν κώδικος ἀναγράφομεν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ ΒΟΕΒΟΔΑΣ.

¹Ἐλέφ Θεοῦ, Αὐθεντίας καὶ Ἡγεμῶν πάσης Μολδοβλαχίας.

Μεγαλεπήβολον καὶ μεγαλοφυῆς καὶ τρωντί θεῶν ἡ ἀρχὴ καὶ οὐδὲν ἰσομέγεθες αὐτῇ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων, ἐκ πρώτης τῆς τῶν ὅλων γενήσεως ἀνάγκη τῆς φύσεως συστάν καὶ τῷ χρόνῳ εἰς τόδε προαχθέν. Τῷ γὰρ Ἄρχοντι, ἢ Ἄρχων, εἰ μὴ τι ψευδώνυμος εἴη, οὐδὲν τὸ σκοπούμενον, πλὴν ἡ τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονία καὶ εὐζωία, καὶ πρὸς τοῦτο οἱ ἀρχαιοτάτοι τῶν ἀνθρώπων συνεστήσαντο τὰς ἀρχάς, πατέρα χρηστὸν καὶ ἡπιον καὶ κοινὸν κηδεμόνα καὶ προστατήν τὸν Ἄρχοντα προβαλλόμενοι. Καὶ ὁ μὲν παλαιὸς λόγος βούλεται κοινὸν ἔχειν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον, εὐεργεσίαν καὶ ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἐμβριθέστερον συνορῶν καὶ τὸν νοῦν ἀκριβέστερον τῷ πράγματι ἐπιστῶν, εὖροι ἂν οὐ μᾶλλον ταῦτα, ἢ τὴν ἀρχὴν ἀφομοιοῦσαν τὸν ἄνθρωπον Θεῷ, καὶ ταύτην συστάσαν πρὸς παραδειγμα τὸ ἐκείνου. Τὸ γὰρ μέγα σύνταγμα τοῦδε τοῦ παντὸς καὶ περικαλλοῦς κόσμου, οὔτε ἂν διετέλεσεν ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον φυλάξαν, ἢν περ ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς καλλονὴν καὶ εὐπρέπειαν, εἰ μὴ τὰ τῆς προνοίας μέχρις αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων δι᾿ ἡμεῖτο, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων, οὗς ἱεροὺς ὄρους καὶ θείους Νόμους παρέλαβεν, ἀπαρχμειώτους διετῆρει ἀπ' ἀρχῆς τῆς τῶν ὅλων συστάσεως, μέχρις οὐ δόξειε τῷ τῶν ὅλων Δημιουργῷ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Ἄρχων οὐ μόνον τῆς ἀπάντων τῶν ἀρχομένων συντηρήσεως καὶ διαμονῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν εὐδαιμονίας καὶ εὐζωίας πρόνοιαν ποιούμενος, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω ἕς γε αὐτὰ κάτειο τὰ κατωτάτω, οὐδὲν παραλείπων ἀνεξέταστον, οὐδὲ ἀβυσσάνιστον, ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἀρχομένων τείνει εὐδαιμονίαν. Καὶ ἐπειδὴ περ οἱ Νόμοι ἀναγκαῖοι εἰσι πρὸς σύστασιν τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου κοινωνίας καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὴν αὐτοῦ, πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀρχομένων πραγματευόμενος, Θεσμοθέτης οἶον αὐτὸς γενόμενος, τῶν Νόμων αὐτῶν οὐδὲν προὔργικαίτερον ἡγούμενος, τοὺς μὲν ἀπαλείφει, τοὺς δὲ μεταποιεῖ, τοὺς δὲ διορθοῖ, τοὺς δὲ καὶ δεῖσιν αὐτὸς τίθησιν, ὅσοι σωστικώτατοι καὶ βιωφελέστατοι καὶ κοινωφελέστατοι, δι' οὗς

καὶ οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν ἀθανάτοις εὐκλείαις περιέβαλον τὸν αἰῶνα καὶ ἀγήρω μνήμης ναῶ φέροντες ἑαυτοὺς ἐγκαθίδρυσαν.

Ταῦτ' ἄρα καὶ τῶν ἀειμνήστων Ἡγεμόνων οἱ πρὸ ἡμῶν περιπέστωσιν καὶ πανευκλεῶσ ἐν τοῖς ἀνω χρόνοις ἡγεμονεύσαντες, τῶν τε ἄλλων τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ εὐημερίαν τῶν ἀρχομένων, τὴν μεγίστην κατεβάλλοντο φροντίδα καὶ δὴ καὶ τὸ Νόμους θέσθαι, καθ' οὓς δικασσίντο τοὺς ὑπὸ χεῖρα, χρεῶν ἀπάντων τὸ μέγιστον σφίσιν ἠγήσαντο εἶναι.

Οὕτω μὲν οὖν πέρασ ἔσχεν ὁ ἡμέτερος οὗτος πολιτικὸς τῶν Νόμων Κώδιξ, συνταχθεὶς ἀναγκαιῶσ τῇ ἐπιχωριαζούσῃ νεωτέρῃ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐξ ἧσ εἶτα μετηνέχθη εἰς τὴν ἐγχώριον

Καὶ δὴ δημοσιεύοντες ἤδη τουτοὶ τὸν ὑφ' ἡμῶν οὕτω συντεταγμένον καὶ ἀποδεδεγμένον πολιτικὸν Κώδικα, θεσπίζομεν διὰ τουτοῦ τοῦ χρυσιβούλλου ἡμῶν λόγου, ἵνα, τριῶν παρελθόντων ἀπὸ τῆσ σήμερον μηνῶν, εὐεργεῖσθαι ἄρξῃται, καθ' ὃν κριθήσονται τουντεῦθεν καὶ ἀποφασισθήσονται αἱ συμβησόμεναι πολιτικαὶ διαφοραὶ

Κἀπειπερ οὐ τὸ νομοθετεῖν τὰ πρέποντα μόνον ἐστὶν ἀγαθὸν μέγιστον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ θεσπισθέντα φυλάττειν ἀκριβῶσ καὶ πρὸς ἔργον ἀγειν καὶ τοὺσ παραβαίνοντασ ταῖσ ἀρμοδίαισ ὑποβάλλειν ποιναῖσ, ἀξιούμεν καὶ τοὺσ μεθ' ἡμῶσ διαδεξομένουσ τὴν Ἡγεμονείαν ταύτην ἐκλαμπροτάτουσ Ἡγεμόνασ, ἵνα τὰ πρὸς τὴν σύνταξιν του νομικοῦ τουτουὶ Κώδικου ἐπειξήντα ἡμῶσ δίκαια καὶ χρεῖα ἀναλογιζόμενοι, τὴν ἴσῃν τε, ὡσ δεῖ, πρόνοιαν τῆσ τῶν ὑπηκόων εὐδαιμονίασ ποιούμενοι, τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτοῦ πρὸ παντὸσ ποιῶνται καὶ διὰ φροντίδοσ ἔχωσι, τὴν παράβασιν αὐτοῦ μηδενὶ μηδαμῶσ συγχωροῦντες, ἀλλ' αὐστηρῶσ κολάζοντεσ.

Ἐξεδόθη ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ἡμῶν καθέδρῃ του Ἰασίου, κατὰ τὸ χιλιοστόν, ὀκτακοσιοστόν, δέκατον ἑβδομον σωτήριον ἔτοσ, τῆσ δὲ ἐν Μολδαυίῃ Ἡγεμονείασ ἡμῶν πέμπτον, τῇ πρώτῃ του μηνὸσ Ἰουλίου.

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΜΑΧΗ Β. Β.

Ἄλλ' ἡ ἐπίδρασισ του ἑλληνικοῦ πνεύματοσ καὶ ἡ ἐκτίμησισ τῆσ ἑλληνικῆσ γλώσσῆσ καὶ παιδείασ ἦν μεγίστη μέχρι ἐσχάτων, καρποὶ δ' αὐτῆσ ἀγλαοὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντεσ (ἐν οἷσ καὶ γυναῖκεσ ὡσ Δώρα ἢ Ἰστριὰσ κλπ.—χθὲσ καὶ σήμερον παρὰ Ῥωμῆνοισ Στουρτζαί, κλπ.) ὧν οἱ πλείουσ, τὰ τροφεῖα ἀποδιδόντεσ τῇ γαλουχησάσῃ αὐτοὺσ ἑλληνικῇ φυλῇ, φιλικώτατα πρὸσ ταύτην διάκεινται, ἐνῶ ἄλλοι, κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ἀποδιδόντεσ, δυσμενέστατα, ἀρχηγοὶ οὕτω ἀναδεικνύμενοι τῆσ φάλαγγοσ ἐκείνησ, ἧτισ, ὑπὸ ἀλάστοροσ

δαίμονος ἐμπνεομένη, συνετέλεσε καὶ συντελεῖ εἰς τὴν χαλάρωσιν τῶν στενῶν καὶ ἀδελφικῶν δεσμῶν, οἵτινες συνδέουσι τοὺς τε ἐγχωρίους καὶ ἀποίκους Ἑλλήνας. Πανθομολογούμενον τυγχάνει ὅτι χθιζά τε καὶ πρῶτζα ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν ὡς γλώσσα ἐπίσημος ἐθεωρεῖτο ἡ ἐλληνική, ἡ δὲ ἐλληνική φυλὴ, κοινὸν ἔχουσα πρὸς τοὺς ἐγχωρίους τὸ κράτιστον σύνμα καὶ θεϊότατον τῶν κτημάτων, τὴν θρησκείαν, ἐθεωρεῖτο ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀδελφὴ. Τῆς δ' ἀδελφότητος ταύτης τεκμήρια ἄλλα τε πολλὰ, καὶ δὴ ἄ.) Ἡ φιλοξενία μεθ' ἧς ἡ χώρα αὕτη ἐδεξιώσατο τὸν ἐπὶ μακρὸν τὰς διατοιχίας του ἐν Κρατιόβχ ποιησάμενον ἰδρυτὴν τῆς πρώτης φιλικῆς ἐταιρείας καὶ πρωτομάρτυρα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παλλιγενεσίας Ρήγαν τὸν Φερραῖον, ὅστις ἐκεῖθεν ἀπέστειλε καὶ πρὸς τὸν φίλον του Πασθάνογλου, (διοικητὴν Βιδινίου τότε καὶ εἶτα ὑπὸ τὰς φιλελευθέρους ἐμπνεύσεις καὶ διδασκαλίας τοῦ ἐν λόγῳ ἥρωος ἀντάρτην κατὰ τοῦ Σουλτάνου,) τὸν ἀστραπαῖς καὶ βρονταῖς καὶ φλοξίν ἐθνικαῖς ἀπαστράπτουσα ἐκείνον θούριον

«Ὡς πότε, παλληκάρια νὰ ζῶμεν 'ς τὰ στενά . . .

Ἐν ᾧ πρὸς τοῖς ἄλλοις τάδε συνιστᾷ αὐτῶ

Τί στέκεις Πασθανόγλου! τόσον ἐκστατικός,
 Τινάξου 'ς τὸ Μπακλάνι, φώλιασε 'ς ἄν ἀετός,
 «Τοὺς μπούφους καὶ κοράκους καθόλου μὴ ψηφᾷς;
 «Μὲ τὸν ραγιὰ ἐνώσου, ἂν θέλῃς νὰ νικᾷς

Β'.) Ἡ χαρά, μεθ' ἧς ἡ χώρα αὕτη ἐχαιρέτισε τὴν ὡς νύμφην καλλιπάρθενον ἐπὶ τῶν ρεῖθρων τοῦ Προῦτου ὡς ἐν κατόπτρῳ κατοπτρισθεῖσαν τὸ πρῶτον ἐλληνικὴν σημαίαν τοῦ Ὑψηλάντου, (μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψει τῆς διαγωγῆς ὄντων ἀναξίων πάσης, ἔστω καὶ κακῆς, μνείας . . .) Καὶ

Γ'.) Ἴνα τᾶλλα παραλείψωμεν, αἰ συμπάθειαι, ἅς ἡ χώρα αὕτη διετράνωσε καὶ μεθ' ὧν παρηκολούθησε τὰς πρώτας ἐκείνας εὐκλειεῖς ὅσῳ καὶ ἀτυχεῖς ἐκείνας κινήσεις τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν ἀγῶνος, καὶ δὴ ἐν Δραγατσανίῳ, ἐν Σκολτσενίῳ, ἐν Σέκκῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἐνθα παῖδες Ἑλλήνων οἱ Σουτσοί, οἱ Ὑψηλάνται, οἱ Ὀλύμπιοι, οἱ Φαρμάκκι, ἀπόγονοι ἐπάξιοι ἐνδόξων καὶ πανευκλεῶν προγόνων ἔπασαν ἐθελόθυτα θύματτα ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, ἐπόμενοι τῇ μέγα καὶ πολὺ σημαίνουσῃ προγονικῇ ῥήτρῃ «Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ Πάτρης».

Καὶ ταῦτα μὲν μέχρι τοῦ 21 καὶ κατ' αὐτό. Μετὰ δὲ τὸν πολιτικὸν τοῦ 21 ἀπ' ἄκρου ἕως ἄκρου τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου (ἡ

κατ' ἄλλους καὶ τοῦ Αἴμου) συνωσιμὸν καὶ τὴν ἠφαιστεϊώδη ἐκρηξίν ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς, ἐξ ἧς ἀνέθορον ὡς θαῦμα θαυμάτων, ἐκπληθίσαν καὶ συνταράξαν ὅλας τὰς διπλωματικὰς κεφαλὰς, ἡ ἐθνικὴ ἐλευθερία καὶ πολιτικὴ ἀνεξαρτησία τῆς αἰείποτε, (ἀπ' αὐτῆς τῆς πτώσεως τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, τῆς περικαλλεστάτης τοῦ Βοσπόρου νύμφης Κων|πόλεως), ἐπισημότετα διὰ τῶν ἀρματωλῶν καὶ κλεπτῶν τῆς διαμαρτυρομένης Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πολιτικῶν καθεστώτων καὶ διεθνῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ νεαροῦ βασιλείου καὶ τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐπαύσαντο ὄντες ὁ κράτιστος καὶ ζωτικώτατος παράγων προόδου καὶ πολιτισμοῦ ἐν ταῖς χώραις ταύταις. Κατὰ μυριάδας καὶ αὐθις τὰ τέκνα τῆς καλλιτέκνου καὶ εὐάνδρου Ἡπείρου, τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου καὶ τοῦ Αἰγαίου, τῆς μυροβόλου καὶ αἰσθηματικωτάτης Ἰωνίας καὶ καθόλου ἀπασῶν τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἐγαλουχήθησαν καὶ ἠνδρώθησαν οἱ πατέρες τῆς ἐλευθερίας καὶ οἱ μεγαλοурγοὶ ἰδρυταὶ τοῦ νῦν ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ βασιλείου, ἀλλ' ἐν αἷς, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἔτι καὶ νῦν ὁ λαμπρὸς τῆς ἐλευθερίας ἥλιος δὲν ἐπέτειλε, κατὰ μυριάδας καταλιμπάνοντα τὸ τῆς φίλης πλὴν δούλης τὰ πολλὰ πάτρης ἰσρὸν ἔδαφος ἀφικνοῦντο ἐνταῦθα, κρείττονα μὲν ὕλικὴν τύχην καὶ εὐμάρειαν ἐπιδιώκοντα, ἀπόστολοι δ' οὐχ' ἤττον τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἑλληνικῶν φώτων ἀναδεικνύμενα. Ἐντεῦθεν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τοῖς παραδουναβείοις καὶ αὐθις ἑλληνίδες ἀποικίαι, κομῶσαι ἐπὶ ὕλικῷ πλούτῳ καὶ ἠθικῇ εὐμαρείᾳ· ἐντεῦθεν οἴκοι ἐμπορικοὶ, τιμήσαντες καὶ δοξάσαντες ὡς ἀληθῶς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ σεβαστὸν τοῦτο καταστήσαντες παρά τε τοῖς ἐγγχωρίοις καὶ ξένοις, ἀνθ' ὧν ἀγαθῶν εἰργάσαντο ὑπὲρ τε τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος καὶ τῶν χωρῶν, ἐν αἷς ἀνεδείκνυντο· ἐντεῦθεν καὶ πάλιν ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κίνησις τοῦ ἐν Ῥωμανίᾳ Ἑλληνισμοῦ παραλλήλως βαίνουσα τῇ ὕλικῇ αὐτοῦ εὐμαρείᾳ· ἐντεῦθεν καὶ πάλιν τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα καὶ γόητρον ἐπιβάλλον παρά τοῖς ἐγγχωρίοις. Ἦτε Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐξεπροσωποῦντο ἐπαξίως πάνυ, τοῦτο μὲν διὰ τῆς ἐμπορείας, τοῦτο δὲ διὰ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἰερῶν μονῶν, ὧν οἱ καθηγούμενοι καὶ λοιποὶ τοῦ ἰσροῦ καταλόγου, στοιχοῦντες μὲν τοῖς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τεθεσπισμένοις νόμοις καὶ ταῖς καθιερωμέναις συνηθείαις καὶ παραδόσεσι, ἀπέβαινον ἰσχυροὶ καὶ σεβαστοὶ παρά τε τοῖς ἀρχουσι καὶ ἀρχομένοις, μύλις δὲ ἐκτραχηλισθέντες ἀπέβησαν ὁ σκοπός, πρὸς δὲν τόσα καὶ τόσα ἐχεπευκτὴ βέλη ἔβαλον. Ὁμολογουμένως οἱ ἐμπορικοὶ οἴκοι ἔνθεν διὰ τοῦ ὕλικου καὶ ἠθικοῦ αὐτῶν ὄγκου, ἔνθεν δὲ αἱ εὐαγεῖς μοναὶ καὶ οἱ ταύτας ἰθύνοντες ἀπετέλουν τοὺς κρατίστους παράγοντας τοῦ τε ἐθνικοῦ γοήτρου καὶ τῆς ἠθικῆς ἐπιρροῆς [κα]

ἐπιβλητικότητος. Ὅτε ὅμως ὁ βορβορώδης χεῖμαρρος τῆς ὑλιστικῆς ἀπολαυστικότητος παρέσυρεν ἰδίᾳ τοὺς διαπεπιστευμένους τῶν ἱερῶν κειμηλίων καὶ θησαυρῶν, οὓς εὐσεβοτραφεῖς καὶ μεγάλθυμοι ἄνδρες διὰ χρυσοβούλλων καὶ ἐπισήμων δωρητηρίων καθιέρωσαν ἔντε ταῖς διαφόροις τῶν ἀγίων τόπων, Ἄθω καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ λοιπαῖς τῇ Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ ἱεραῖς μοναῖς, τάσεις δὲ καινὰι ἀνέθιρον παρά τισι τῶν ἐγχωρίων καὶ ξένων καὶ δὴ ἐκείνοις, οὔτινες ἀντέχονται τοῦ πολλῆν τὴν τιμὴν περιποιούντος τίτλου τῶν «ἀναμορφωτῶν», τότε δὴ τότε, βορρᾶς παγερὸς καὶ ἀπαίσιος μισελληνισμοῦ, ἤρξατο νὰ μαραίνῃ διὰ τῶν βιαίων αὐτοῦ πνοῶν τὰ ἀειθαλῆ τέως τοῦ φιλελληνισμοῦ καὶ τῆς ἀδελφότητος δενδρύλλια, τὰ αἵμασι καὶ δάκρυσι καὶ θυσίαις ὑλικαῖς τε καὶ ἠθικαῖς Ἑλλήνων τε καὶ Ρωμῶν ποτισθέντα καὶ ἀναπτυχθέντα. Λαίλαπες καὶ καταγιγίδες, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ κεραυνοὶ μισελληνισμοῦ ἐπισκῆπτουσιν, αἱ ἑλληνικαὶ μοναὶ ἐκλαίκεύονται καὶ δημεύονται, οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ, δίκην ἀποδιοπομπαίων τράγων ἐν σπουδῇ ἐκδιώκονται, καὶ τὸ πολύκροτον μοναστηριακὸν ζήτημα προάγει εἰς μέσον ὡς ἀνυπέβλητον, τό γε νῦν, μεσότοιχον, διαχωρίζον δύο λαοὺς, οὓς ἀρρήκτως συνήνου καὶ συνενοῖ ἔτι μία καὶ ἡ αὐτὴ θρησκεία πρώτιστα, τοσοῦτοι κοινοὶ πόθοι τοῦ παρελθόντος καὶ τοσαῦται ἐλπίδες τοῦ μέλλοντος.

Ὁ ἐπισκῆψας οὗτος κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ βαρὺς χειμὼν ἔσχε βεβαίως δεῖνὰ τὰ ἐπακόλουθα καὶ δεινότερας τὰς συνεπειάς, καὶ δὴ παρ' ἐκείνοις, οὔτινες, δίκην κισσοῦ τῇ ὕλῃ προσπεφυκότες ἐν ἀκαρεῖ τὴν πολύτιμον τῶν πατρίων καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐθνότητος περιβολὴν ἀποδουόμενοι, περιβάλλοντα διὰ τὸν φόβον, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγι γένωνται, τὰ ὄζοντα ράκη τῆς ἀρνησιεθνείας. Ἰδίᾳ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τὸ χεῖριστον τοῦτο κακὸν εἰς βαθμὸν ἀνυπολόγιστον ἐπετάθη, πολλὰ δὲ χιλιάδες Ἑλλήνων ἠυτομόλησαν εἰς τάξεις ἄλλοτρίας, καὶ τὸ λυπηρότατον πάντων ἀνέλαβον ὡς ἴδιον ἀγῶνα τὴν ἐκ συστήματος καὶ ἐκ παντὸς τρόπου καταδιώξιν τῶν ὁμαιμόνων καὶ κασιγνήτων αὐτῶν.

Ἄλλ' ἐνῶ ταῦτα ἔνθεν συμβαίνει, ἔνθεν ὁ ἑλληνισμὸς οὐ παύεται ἐμφαίνων πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ καταγωγὴν σύναμα δὲ καὶ ὑψηλὴν κλησιν ὡς ἀποστόλου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προόδου. Καὶ δὴ τοῦτο μὲν ἀκμαῖοι ἐμπορικοὶ οἴκοι, πλούτῳ κομῶντες καὶ ἐπὶ ἔργοις ἐθνικοῖς ἐναθρυνόμενοι, τοῦτο δὲ ἐδραῖα καὶ ἄσειστα πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κινήσεως κέντρα καὶ ἐστία ἐθνικοῦ συνασπισμοῦ καὶ συγκεντρώσεως ἵδρυνται ἀκμαῖα παρὰ ταῖς στερεῶς τῶν πατρίων ἐχομέναις ἑλληνίσιν ἀποικίαις, αἵτινες, εἰ καὶ ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν, ἐκπροσωποῦσιν ἐπαξίως πᾶν τὸν ἑλληνισμόν. Καὶ ἐν Βραβίλῃ καὶ ἐν Γαλαζίῳ καὶ ἐν Γιουρτζέβῳ καὶ ἐν Καλαφατίῳ καὶ ἐν

Βουκουρεστίῳ ἐπ' ἐσχάτων, νοοὶ τοῦ Ὑψίστου, ἐν οἷς ἑλληνιστὶ ὑπὸ ἑλλήνων ὁ Δοτῆρ παντὸς ἀγαθοῦ τελείου δοξάζηται, ἔνθεν δὲ κοινοτικὰ καὶ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια ἴδρυνται καὶ πάνυ ἀξιοπρεπῶς συντηροῦνται, ἐν οἷς παῖδες ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων ἀρύνονται τὰ νόματα τῆς ἑλληνικῆς σοφίας καὶ γνώσεως, ἀπόστολοι καὶ κήρυκες γινόμενοι τῆς ἀγάπης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν λαῶν ἐκείνων, οὓς, καθὰ ἔφθημεν εἰπόντες, φύσει καὶ θέσει τοιοῦτοι καὶ τηλικοῦτοι ἱεροὶ δεσμοὶ συνδέουσι, σκληρῶς δὲ καὶ ἀποτόμως χωρίζει ἀπὸ τινος ὁ βάσκανος δαίμων τῆς παραγνωρίσεως καὶ τοῦ μίσους, ἢ κατ' εἰσήγησιν πονηρὰν ἐπιλήσμη τοῦ παρελθόντος. Ἐν Βραΐλα δὲ τῷ κρατίστῳ τούτῳ κέντρῳ τοῦ ἐν Ῥωμανίᾳ Ἑλληνισμοῦ, ναὸς περικαλλέστατος καὶ ἀπάντων τῶν ἐν Ἀνατολῇ μέγιστος, ὁ τῆς Εὐαγγελιστρίας, αὐτὸ τοῦτο ἁγία Σοφία τοῦ ἐν Ῥωμανίᾳ Ἑλληνισμοῦ, πρόκειται μνημεῖον ἀφθιτον ἐς αἰεὶ τῆς ἀπεριορίστου στοργῆς, ἣν ἐν τοῖς στέροισι αὐτῶν ὑπότροφον φέρουσιν οἱ παῖδες Ἑλλήνων πρὸς τε τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων καὶ τὴν εὐγενῆ αὐτῶν ἐθνότητα, ἣτις ἀναντιρρήτως τυγχάνει ὅττικεν ἄνθος ἐθνοτήτων, ἢ ἀριστοκρατία αὐτῶν.

Ἐν Βραΐλα τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1884.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

Σ. Π. Σ. Λογίζομεθα εὐτυχεῖς τῶνόντι φιλοξενούντες τὴν ἀνωτέρω περιπούδαστον καὶ τὰ μάλα προσήκουσαν διὰ τὰς στήλας τῆς «ΠΟΙΚΙΛΗΣ ΣΤΟΑΣ» διατριβὴν τοῦ ἐν Βραΐλα Διευθυντοῦ τοῦ πρωτίστου καὶ ἐξόχου Ἑλληνικοῦ Λυκείου, ἐν τοῖς λόγοις δὲ διαπρέποντος πολυφιλήτου συνεργάτου καὶ φίλου κ. Γ. Δ. Χρυσοχοΐδου. Τὴν εὐτυχίαν δ' ἡμῶν ταύτην ἔτι μᾶλλον ἐπιτείνει ἡ ἀγαθὴ ἰδέα, ὅτι διὰ τῆς συνεργασίας ἐκλεκτοῦ τῶν γραμμάτων φίλου, καταφαίνεται καὶ ἡ ἀμέριστος ὑπόληψις καὶ ἐκτίμησις, ἐγκάρδιος δ' ἐπὶ πᾶσι δεξιούσις, ἣς ἔτυχεν ὑπὸ τὰ μᾶλλον εὐοίωνα δείγματα, ἢ ἔκδοσις ἐν γένει καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου ἔργου ἐν τῷ ἔξω Ἑλληνισμῷ. Τοῦτο δέ, καθόσον ὁ κ. Χρυσοχοΐδης, τυγχάνει εἰς εὐγλωττος ἀντιπρόσωπος τῶν ιδεῶν καὶ πεποισήσεων τῶν ἐκεῖ φίλων Ἑλλήνων, διὰ τῆς θαρραλέας δὲ καὶ εὐγενοῦς ἐργασίας αὐτοῦ τιμᾷ ὄντως τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα.